

**Ligestillings- og kirkeminister Manu Sareens tale
ved konferencen om folkekirkens kirker,
der helt eller delvis tages ud af brug**

Dato: 22. april 2013

Dokument nr. 38897/13

Nationalmuseet den 22. april 2012

Først tak til jer alle sammen for at I har fundet vej til Nationalmuseet denne mandag formiddag.

Man kan sige, at vi er samlet her i dag for at udvise rettidig omhu.

Måske et lidt gammeldags udtryk. Men faktisk dækkende.

Baggrunden er jo, at tidligere kirkeminister Per Stig Møller tog initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe, som nu har udgivet en rapport om folkekirkens kirker, der helt eller delvis tages ud af brug.

Og for at skabe en god ramme om debatten har Nationalmuseet og Ministeriet for Ligestilling og Kirke i fælleskab arrangeret konferencen her i dag.

Lad mig sige, at jeg synes der er kommet et godt resultat ud af det arbejde, som min forgænger satte i gang. Eller man kan sige: Rapporten er et godt bidrag til at udvise rettidig omhu.

I rapporten er der således nogle meget fine overvejelser om de problemstillinger, man er nødt til at overveje nærmere, hvis man tænker på at lukke en kirke.

Arbejdsgruppen har gennemgået de mange udfordringer af praktisk karakter, hvis det overvejes at lukke en kirke:

- Hvad skal der ske med bygningen?
- Hvad skal der ske med inventaret?
- Og hvis der er en kirkegård, hvad skal der ske med den?

I den kirkelige lovgivning er der bestemmelser om, at de kulturværdier, som er knyttet til kirker og kirkegårde, skal bevares. Så længe kirken er i brug, er den derfor beskyttet af den kirkelige lovgivning.

Hvis en kirke opført før 1536 tages ud af brug som kirke, vil den være automatisk fredet i henhold til bygningsfredningsloven.

Det er en vigtig pointe. Jeg er optaget af, at vores kulturværdier bevares. Derfor er jeg meget glad for, at det i arbejdsgruppens rapport altså slås fast, at det ikke kommer på tale at rive en middelalderkirke ned.

For kirker opført senere gælder, at de i henhold til bygningsfredningsloven kan fredes ved beslutning, når de ikke længere bruges som kirke.

Så der er nogle rammer, som sikrer, at der bliver taget hånd om kirkebygningerne og de tilknyttede kulturværdier, både så længe bygningen bruges som kirke, og når det ikke mere er tilfældet.

Rammerne udfyldes i praksis af de kirkelige myndigheder i samarbejde med de konsulenter, som besidder en sagkundskab på hver på deres område.

Men disse rammer kan gøres bedre.

Derfor har arbejdsgruppen foreslået, at der indføres en høringsprocedure i de tilfælde, hvor det overvejes at lukke en kirke, som er opført efter 1536. Det foreslås derfor, at det som et led i processen skal undersøges hos Kulturstyrelsen, om der vil blive rejst en fredningssag, ligesom Nationalmuseet skal udtale sig om kirkens inventar.

Herudover har arbejdsgruppen foreslået, at der etableres en elektronisk udbudsplads for løst kirkeinventar, som landets menighedsråd får adgang til.

Det synes jeg er et par konstruktive forslag, som kan være med til at sikre, at de lokale kirkelige myndigheder kan danne sig et overblik over de mulige konsekvenser, når en beslutning om at lukke en kirke er modnet.

Og så er der kirkegårdene. De er ikke beskyttet på helt samme måde, som kirkebygningen er det. Selv om en kirkebygning fredes, fredes kirkegården ikke automatisk. Det kræver en særlig beslutning.

Der er jo også det helt særlige ved kirkegårdene, at de ud over at være bærer af kulturhistoriske værdier også udgør sam-

fundets officielle begravelsespladser, hvor blandt andet fredningstider skal respekteres.

Det betyder nogle helt særlige udfordringer af praktisk karakter. Men kirkegårde er selvsagt også forbundet med mange følelser, og det skal der naturligvis udvises respekt for.

I erkendelse af at det kan være nødvendigt at nedlægge kirkegårde, og at det er vigtigt, at der fortsat værnes om kirkegårdenes kulturhistoriske værdier, har arbejdsgruppen foreslået, at der skal nedsættes et sagkyndigt udvalg, som skal inddrages i alle sager om nedlæggelse af kirkegårde.

Ifølge forslaget vil det indebære, at nogle ganske få kirkegårde - måske 10-15 på landsplan - ud fra deres kulturhistoriske betydning vil ende med at blive karakteriseret som uomstødelige. Og det betyder, at kirkegården ikke kan nedlægges, selvom kirken nedlægges.

Forslaget er udtryk for en meget høj bevidsthed om kirkegårdenes kulturhistoriske betydning. Også her er der tale om rettidig omhu.

Før man overhovedet overvejer at lukke en kirke, er det vigtigt, at man kigger på andre muligheder. Kan kirken bruges af flere?

Arbejdsgruppen har foreslået, at medlemmer af kristne menigheder – med biskoppens tilladelse – kan få adgang til at få foretaget vielser ved egen præst i kirken.

Og arbejdsgruppen har også foreslået, at biskoppen kan tillade, at kirken stilles til rådighed for andre kristne menigheder end de evangelisk – lutherske frimenigheder, så disse menigheder fast kan holde gudstjenester og kirkelig handlinger ved menighedens præst i kirken.

Vi har i ministeriet allerede lyttet til disse gode forslag. Forslagene er vedtaget af Folketinget og træder i kraft 1. juli.

Et andet forslag fra arbejdsgruppen går ud på, at menighedsrådet med biskoppens tilladelse kan beslutte at bruge kirkebygningen til ikke kirkelige formål. Forslaget vil betyde, at kirken opretholdes som kirke, men at det kan tillades, at også andre aktiviteter end de rent kirkelige kan finde sted. Alt skal naturligvis foregå under hensyntagen til og respekt for kirkerummets karakter og inventar, og de kirkelige aktiviteter, som de fastlægges af menighedsrådet, må have første prioritet.

Måske er der et potentiale i udvidede brugsmuligheder – fremfor en kirkelukning?

Jeg vil arbejde videre med forslaget.

Til sidst vil jeg sige, at det overordnet handler om at styrke den folkekirke, som de fleste af os holder så meget af.

Derfor al min snak om rettidig omhu.

Derfor fokus på nye muligheder.

Derfor tak til arbejdsgruppen for at forholde sig meget konstruktivt til de komplekse problemstillinger.

Og derfor debatten på denne konference, som jeg glæder mig til at lytte til og lære af.